

Verksamhetsberättelse 2019

Förskole- och grundskolenämnden

Ordförande: Hampe Klein (M)

Utbildningsdirektör: Louise Furness

2020-03-03

Innehållsförteckning

1. Viktiga händelser 2019	3
2. Ekonomisk sammanfattning.....	3
3. Mål och måluppfyllelse.....	4
4. Redogörelse per verksamhetsområde.....	6
4.1 Nämnd och stab	6
4.2 Pedagogcentrum	7
4.3 Verksamhetsförlagd utbildning (VFU).....	8
4.4 Förskola och pedagogisk omsorg	8
4.5 Förskoleklass, grundskola och fritidshem.....	12
4.6 Grundsärskola.....	16
5. Prognossäkerhet	17
6. Personaluppföljning.....	17
7. Uppföljning enligt barn- och ungdomspolicy	17
8. Uppföljning miljömål/miljöarbete.....	18
9. Framåtblick	18

I. Viktiga händelser 2019

- Förskole- och grundskolenämnden ersätter Skolnämnden i samband med ny mandatperiod från och med januari 2019.
- Ett tillfälligt strukturbidrag till resursskolor, bland annat Helleborusskolan, införs läsåret 2019/2020. Bidraget har utgått i avvaktan på en utredning av resursfördelning för särskilt stöd.
- Fristående förskolan Sunnanvindens Waldorfförskola avslutas i början av året.
- Fristående förskolan Växthuset, Tellusbarn startar i augusti i Täljöviken.
- Lära i Österåker AB och Kunskap i Österåker AB som driver Fredsborgsskolan och Fredsborgs förskola i Österåker byter ägare. Ny ägare är Sedibus AB (f.d Tibble gymnasium).

2. Ekonomisk sammanfattning

Driftsredovisning (belopp i tkr)	Budget 2019	Utfall 2019	Budget- avvikelse	Utfall 2018*
Verksamhetens intäkter				
Avgifter	52 900	52 238	-662	0
Övriga intäkter	26 400	26 968	568	0
Summa intäkter	79 300	79 205	-95	0
<i>varav internt</i>		500		
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	-11 950	-10 989	961	0
Lokalkostnader	-767	-657	110	0
Kapitalkostnader	0	0	0	0
Köp av verksamhet	-1 008 389	-1 002 638	5 751	0
Övriga kostnader	-3 894	-4 766	-872	0
Summa kostnader	-1 025 000	-1 019 050	5 950	0
<i>varav internt</i>		-626 195		
Verksamhetens nettokostnader	-945 700	-939 845	5 855	0

*Utfall 2018 finns ej för Förskole- och grundskolenämnden då den tidigare år ingick i dåvarande Skolnämnden tillsammans med nuvarande Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Nämndens nettokostnad uppgår till 940 mnkr vilket är 5,9 mnkr lägre än budgeterad kostnad. Avvikelser från budget beror främst på volymer. Över 90 procent av nämndens ram fördelas via peng per barn och verksamheternas kostnader påverkas därmed till störst del av volymer, se köp av verksamhet i tabellen ovan. 2019 är det första budgetåret för nämnden sedan uppdelningen från Skolnämnden vilket kan vara en anledning till avvikelserna mot budget, då Gymnasie- och

vuxenutbildningsnämnden istället har ett underskott mot budget. Personalkostnaderna understiger budget (+960 tkr) bland annat i samband med vakanser och tjänstledighet under året. Inom övriga kostnader finns ett underskott mot budget (-870 tkr) främst beroende på icke budgeterade rekryterings- och licenskostnader samt kundförluster avseende föräldraavgifter. Gällande intäkter mot budget (-662 tkr) har nämnden haft lägre barn- och elevvolymen än budgeterat varför vi då även fått in lägre föräldraavgifter mot budget. Nämnden har däremot fått in högre övriga intäkter (+570 tkr), bland annat för icke budgeterade bidrag för kurslitteratur inom förskola, statsbidrag för icke folkbokförda och högre momsbidrag.

3. Mål och måluppfyllelse

Samtliga nämnder har i uppdrag att ta fram resultatmål och indikatorer för Kommunfullmäktiges inriktningsmål. Nedan framgår nämndens mål och utfall för 2019. Observera att uppgifter om personal/behörighet och antal barn per anställd anges per 15 okt 2018 vilket är det datum som anges i den officiella statistiken som Skolverket redovisar i april följande år.

Målet 5,2 barn per heltidsanställd i förskolan är uppnått enligt preliminära uppgifter från SCB i november 2019. I måltabellen anges den preliminära uppgiften från SCB i inom parentes.

Målnivåerna 2019 har även uppnåtts för andel svar per telefon med gott bemötande och svar per E post inom en arbetsdag samt revidering av plan för utbyggnad av förskolor och skolor.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål	Resultatmål	Målnivå 2019	Utfall 2019
Invärnarna ska uppleva en professionell service av högsta kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service	Nämndens personal är professionell och ger ett gott bemötande i konakt med allmänheten		
	Indikator: Andel samtal med gott bemötande per telefon	85%	92%
	Indikator: Andel svar på fråga per E-post inom en (1) arbetsdagar	85%	85%
Österåker ska ha en ekonomi i balans	Ingen negativ budgetavvikelse utom volymer		
	Indikator: Resultatet i månadsuppföljningar följer budgeterat utfall	0%	0,6%*
Österåker ska vara bästa skolkommun i länet.	Verksamheten i förskola håller hög kvalitet		
	Indikator: Andel föräldrar som uppger att de är nöjda med barnets förskola	100%	91%
	Indikator: Andel behöriga förskollärare, heltidstjänster**	30%	28%
	Indikator: Antal barn per heltidstjänst ***	5,2	5,7 (5,2)
	Alla elever når kunskapsresultaten i alla ämnen i åk 9		
	Indikator: Andel elever som är behöriga till gymnasieskolan	100%	92%
	Indikator: Andel elever med minst godkänt i alla ämnen i åk 9****	100%	84%
	Indikator: Andel tjänstgörande lärare med lärarlegitimation och behörighet i ämnet*****	80%	70%
Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning	All personal inom förskola och skola har god kompetens kring funktionsvariationer hos barn och elever		
	Indikator: Andel enheter som deltar i kompetenshöjande utbildningar kring funktionsvariationer genom Pedagogcentrum	100%	92 % av förskolorna, 73 % av grundskolorna
Österåker ska ha en trygg miljö	Det är en trygg miljö i förskola och skola		
	Indikator: Andel barn som uppger att de är trygga i sin förskola	100%	96%
	Indikator: Andel elever som uppger att de är trygga i sin skola	100%	87%
Österåker ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka	Verksamheter inom FGN bedrivs miljömässigt hållbart		
	Indikator: Andel medarbetare inom skolförvaltningen som har kännedom om kommunens respolicy	100%	ej relevant, policy har inte fastställts
Stark och balanserad tillväxt - Tillväxten skall vara ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar	FGN deltar i planering av utbyggnad av förskolor och skolor		
	Indikator: Övergripande plan för utbyggnad av förskolor och skolor revideras årligen	Årligen	Årligen

* Positiv avvikelse gäller volymer

** Förskollärare (med förskollärarexamen) 15 okt 2018

*** Antal barn per heltidstjänst, per 15 okt 2018, preliminär uppgift från SCB nov 2019 5,2 barn per heltidstjänst i snitt

**** Sutbetyg åk 9 lå 2018/19

***** Behöriga lärare lå 2018/19 uttag 2019 02 01

4. Redogörelse per verksamhetsområde

Driftsredovisning per verksamhet (tkr)	Budget 2019	Utfall 2019	Budget-avvikelse	Utfall 2018*
Nämnd	-929	-1 029	-100	-856
Stab	-8 040	-7 895	145	-8 700
Pedagogcentrum	-6 207	-6 373	-166	
<u>Förskola</u>				
Förskola	-250 303	-246 703	3 600	-237 598
Pedagogisk omsorg	-12 368	-13 653	-1 285	-13 571
Stöd i förskola	-7 661	-6 563	1 098	-8 204
Socioekonomiskt stöd (Salsa)	-1 481	-1 462	19	-6 090
Språkförskola (Penseln)	-873	-1 155	-282	
Skärgårdsstöd	-368	-368	0	
Omsorg på obekväm arbetstid	-245	-509	-264	
Öppen förskola	-1 364	-1 381	-17	-1 353
<i>Total Förskola</i>	<i>-274 664</i>	<i>-271 795</i>	<i>2 869</i>	<i>-266 816</i>
<u>Grundskola</u>				
Förskoleklass	-32 499	-28 875	3 624	-29 319
Grundskola år 1-9	-477 574	-477 377	197	-457 548
Fritidshem	-76 616	-75 560	1 057	-74 935
Elevstöd	-33 992	-36 867	-2 875	-38 055
Socioekonomiskt stöd (Salsa)	-10 431	-10 371	60	-11 133
Skärgårdsstöd, skola	-768	-768	0	-3 051
Modersmål	-4 347	-5 180	-832	-6 149
Förberedelseklass	-494	-271	223	
<i>Total Grundskola</i>	<i>-636 722</i>	<i>-635 268</i>	<i>1 454</i>	<i>-620 190</i>
<u>Särskola</u>				
Grundsärskola	-16 937	-15 261	1 676	-14 673
Fritidshem inom särskola	-2 202	-2 224	-23	-2 025
<i>Total Särskola</i>	<i>-19 138</i>	<i>-17 485</i>	<i>1 653</i>	<i>-16 698</i>
Verksamhetens nettokostnader	-945 700	-939 845	5 855	-913 260

4.1 Nämnd och stab

Förskole- och grundskolenämndens uppdrag omfattar resursfördelning, uppföljning av kvalitet och resultat, vissa myndighetsbeslut och lokalprognoser. Under nämnden organiseras även Pedagogcentrum (PC), som utgör en kostnadsfri resurs för stöd i utveckling för förskola och skola och verksamhetsförlagd utbildning inom lärarutbildningen (VFU).

Nämndens kostnader blev 100 tkr högre än budgeterat, beroende på ej budgeterad leasing av I-pads till nämndsledamöter och tillkommande sammanträden för utbildning. Förvaltningens personalkostnader blev 145 tkr lägre än budgeterat

beroende på ett antal vakanser under året. Förvaltningen har under året genomfört ett utförarmöte för samtliga förskolor och skolor i kommunen.

4.2 Pedagogcentrum

Genom Pedagogcentrum erbjuds kostnadsfri specialpedagogisk handledning och fortbildning till pedagoger i förskolor och grundskolor i kommunen. Genom projektet ”Att möta olikheter” (AMO) erbjuder Pedagogcentrum insatser för en tillgänglig lärmiljö där effekterna följs upp genom enkäter inom ”Med målen i sikte”, nyckeltal och dialog med verksamheterna.. Under året har två projekt med bidrag från Specialpedagogiska skolmyndigheten genomförts.

- *Att möta olikheter* – implementering av en modell kring tillgänglig lärmiljö och insatser för att öka kunskaperna om funktionsvariationer.
- *Min skoldag* – implementering av webbverktyget ”Min skoldag” som syftar till en ökad medvetenhet om elevens delaktighet.

Under året har Pedagogcentrum haft ca 4 000 besök av pedagoger och barngrupper. Fortbildningsinsatser och specialpedagogisk handledning har även genomförts ute på enheterna.

Besöksstatistik 2019

Metodverkstaden	Barngrupper och pedagoger	1 234 barn och 384 pedagoger
Labbverkstad IKT	Elevgrupper och pedagoger	69 elevgrupper med pedagoger har besökt Labbverkstan 2019
Nätverk	Matte- och övriga nätverk	Mattecafé och nätverksträffar
Att möta olikheter	Förskola/grundskola	14 grundskolor och 34 förskolor har deltagit i olika aktiviteter
Handledningsuppdrag	Förskola/grundskola	Ca 50 per termin

Pedagogcentrum arrangerar årligen en ”Kick off”. Inför läsårsstarten i augusti 2019 deltog ca 500 pedagoger i årets kick off på Runö kursgård.

Pedagogcentrum har under året tagit emot nationella och internationella besök samt studiebesök från andra kommuner samt deltagit i mässorna BETT och SETT för digital utveckling inom utbildning och varit föredragshållare på konferensen ”Förskola 21”.

Pedagogcentrums kostnader blev 166 tkr högre än budgeterat trots prognostiserat överskott under året, främst på grund av minskat internt bidrag på 500 tkr för

utbildningen av barnskötare till förskollärare. Kostnaderna för vikarie- och reseersättning inom utbildningssatsningen ökade i samband med att utbildningen flyttade från kommunen till Uppsala.

4.3 Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Under 2019 har ett arbete med framtidens VFU-organisation fortsatt. Stockholms Universitet har beslutat om en ny organisationsmodell för VFU där 6-7 skolor och förskolor ska vara organiserade kring ett nav, där kommunen hoppas kunna skriva avtal om att utgöra ett sådant nav. Detta skulle utgöra en viktig del av att höja statusen för Österåker som skolkommun, med en vidgad rekryteringsbas där andelen obehöriga lärare på sikt kan minska. Under 2019 har 45-50 studenter/termin placerats.

4.4 Förskola och pedagogisk omsorg

Målet nöjda föräldrar är inte uppnått, utfallet är 91 procent mot målnivån 100 procent. Personal och chefer är nöjdare än i svaren 2018. Kontinuitet i personalgruppen, personaltäthet, delaktighet och pedagogiskt ledarskap, är några av nycklarna för framgång.

Andel behöriga förskollärare är 28 procent i snitt. Målet var 30 procent och är inte uppnått. Andelen har dock ökat från 26 procent och ligger på samma nivå som snittet i länet. I tabellen nedan framgår andel behöriga förskollärare, heltidstjänster, i kommunal respektive fristående drift jämfört med länet och riket åren 2016-2018.

Andel med förskollärarexamen									
Källa: SCB/Skolverket, uttag okt valt år									
Variabler	Österåker			Stockholms län			Riket		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Anställda, andel (%) heltidstjänster med förskollärarexamen, totalt	29	26	28	26	28	28	39	40	40
Anställda, andel (%) heltidstjänster med förskollärarexamen, enskild regi	26	23	25	22	24	23	27	28	28
Anställda, andel (%) heltidstjänster med förskollärarexamen, kommunal regi	30	27	30	29	30	30	42	43	43

Generellt är andelen behöriga förskollärare högre i kommunal drift än hos fristående utförare. I förskolor i kommunal regi är andelen 30 procent jämfört med 25 procent i fristående förskolor. För att öka andelen behöriga förskollärare pågår sedan höstterminen 2017 en utbildning av barnskötare till förskollärare i samverkan med Uppsala Universitet. Förskole- och grundskolenämnden finansierar utbildningen samt litteratur-, rese- och vikariekostnader. Examination förväntas ske under hösten 2020.

För att underlätta rekryteringsläget inom förskolan och bidra till ökad kvalitet, har en särskild satsning med sökbara medel för förste förskollärare inrättats i budget 2019. Två tjänster har tillsatts inom den kommunala produktionen. Satsningen kommer att utvärderas under våren 2020.

Målet 5,2 antal barn i snitt per heltidsanställd personal i förskolan är nått enligt preliminära uppgifter från SCB i november 2019, vilket är en förbättring jämfört med föregående år. Huvudmännen rapporterar in personalstatistik per 15 oktober årligen och dessa uppgifter redovisas av Skolverket i april året efter, vilket är den uppgift som anges i måltabellen (5,7). I den preliminära statistiken för 2019 framgår att antalet barn per anställd i snitt nu är lägre i de kommunala förskolorna än i de fristående. Det är dock stora variationer mellan enheterna.

I tabellen nedan framgår personaltätheten i förskolan jämfört med länet och riket år 2016-2018

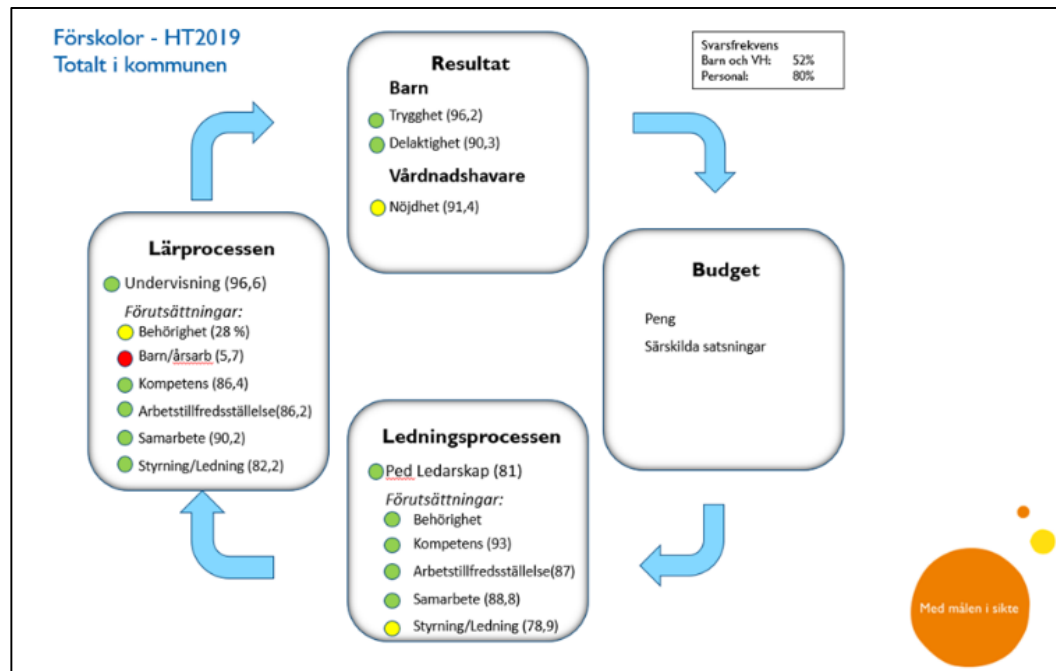
Antal barn per personal									
Källa: SCB/Skolverket, uttag okt valt år									
Variabler	Österåker			Stockholms län			Riket		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst	5,9	5,7	5,7	5,2	5,1	5,1	5,2	5,1	5,1
Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst, enskild regi	5,6	5,7	5,6	5	5	5	5,1	5	5
Personaltäthet, antal barn per heltidstjänst, kommunal regi	6,1	5,7	5,8	5,2	5,2	5,2	5,2	5,1	5,1

Andelen barn i förskolan som anger att de är trygga i sin förskola är 96 procent, vilket ligger nära målet på 100 procent.

Målet att all personal inom förskolan har god kompetens kring funktionsvariation hos barn är ännu inte uppnått. Indikator är andel enheter som deltagit i kompetenshöjande fortbildning genom Pedagogcentrum (92 procent).

Med målen i sikte

Förskole- och grundskolenämnden genomför årligen en enkätundersökning i förskolan som besvaras av barn, föräldrar och personal. I fyrfältaren nedan visas ett sammanställt resultat för höstterminen 2019 som en ”trafikljusmodell” där grönt är godkänt resultat och rött indikerar att åtgärder behöver vidtas.

Index för undervisning i förskolan (97) innebär en liten förbättring från föregående år. I samband med den nya läroplanen för förskolan, Lpfö 18, har undervisning i förskolan varit ett prioriterat utvecklingsområde. De kommunala verksamheterna lyfter särskilt fram projektet UNDEF (undervisning i förskolan) som en viktig del i utvecklingsarbetet.

Barnens delaktighet har fortsatt att vara ett prioriterat utvecklingsområde för många förskolor vilket har givit resultat. Index (90). Många förskolor har arbetat systematiskt för att stärka delaktigheten genom till exempel matråd och temaveckor.

Majoriteten av förskolorna tar del av Pedagogcentrums insatser för kompetensutveckling, handledning och inspiration och lyfter fram betydelsen av att kunna erbjuda sina pedagoger lättillgänglig kompetensutveckling på hemmaplan.

Pedagogisk omsorg

Antal barn i pedagogisk omsorg är i snitt 12 fler över året än budgeterat men i nivå med volym och nyttjandegrad 2018, se tabell nedan. Nettokostnaden blev 1,3 mnkr högre än budgeterad beroende på ökad volym i kombination med högre snittkostnad per barn på grund av ökad andel 1-2-åringar och lägre intäkter på grund av färre heltidsbarn.

Pedagogisk omsorg - peng/volym	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
<i>Befolkningsprognos ålder 1-5 år*</i>	2976	282	2825	2799
Antal barn i pedagogisk omsorg	148	160	159	165
Nyttjandegrad	5,0%	5,7%	5,6%	5,9%
Andel 1-2 åringar	26%	37%	34%	36%
Andel heltid	92%	89%	92%	93%
Nettokostnad	-12 368	-13 653	-13 571	-14 017
Nettokostnad/ barn	-84	-85	-85	-85
Intäkter (föräldraravgifter)	1730	1828	1896	1863
Intäkter/ barn	11,7	11,4	11,9	11,3

* Volymen 2019 utfall är utfall per 30e nov, faktiska siffror belår 2019 kommer först i slutet av februari.

Förskola

Antal barn i förskolan är i snitt 12 färre än budgeterad volym 2019 men cirka 50 fler än 2018, se tabell nedan. Prognostiserat utfall för barn i förskoleåldern är betydligt lägre än när budget lades vilket är en anledning till den lägre volymen mot budget. Nettokostnaden är 3,6 mnkr lägre än budgeterad på grund av lägre volymer samt lägre snittkostnad per barn. Den lägre snittkostnaden beror på färre 1-2 åringar och färre barn på heltid än 2018.

Förskoleverksamhet - peng/volym	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
<i>Befolkningsprognos ålder 1-5 år*</i>	2976	282	2825	2799
Antal barn i förskola totalt	2 465	2 453	2 401	2 320
Nyttjandegrad	83%	87%	85%	83%
Andel 1-2 åringar	30%	31%	33%	33%
Andel heltid	89%	87%	88%	86%
Total Nettokostnad	-250 303	-246 703	-248 294	-233 135
Total Nettokostnad/ barn	-102	-101	-103	-100
Intäkter (föräldraravgifter)	29 220	28 237	27 339	26 689
Intäkter/ barn	11,9	11,5	11,4	11,5

* Volymen 2019 utfall är utfall per 30e nov, faktiska siffror belår 2019 kommer först i slutet av februari.

Särskilt stöd förskola

Det totala utfallet för tilläggsbelopp och verksamhetsstöd uppgår till 6,6 mnkr vilket innebär en minskning mot budget på 1,1 mnkr.

I grundbeloppet för förskola ingår i stort sett alla resurser för barn i behov av särskilt stöd. För extraordinära insatser finns möjlighet för fristående huvudmän inom och utanför kommunen och kommunala förskolor utanför kommunen att ansöka om ett individuellt utformat tilläggsbelopp enligt reglerna i skollagen. Totalt har tilläggsbelopp till fristående förskolor och annan kommun utgått för 22 barn under 2019. För kommunala verksamheter inom kommunen utgår i stället ett verksamhetsstöd för särskilda stödåtgärder som fördelas genom produktionsförvaltningen till enheter som har behov av förstärkning i organisationen, vilket innebär att det inte finns uppgifter på individnivå.

Språkförskolan Penseln

Språkförskolan är en förskola för barn med grav tal- och språkstörning som drivs i samverkan med Regionen. I verksamheten finns åtta platser för barn i åldern 3-6 år. Nettokostnad för språkförskolan uppgår till 1,2 mnkr vilket är 280 tkr högre än budgeterat på grund av för lågt budgeterat belopp i förhållande till avtalet med Regionen. De två barn som lämnade språkförskolan inför skolstart höstterminen 2019 började i grundskola i kommunen.

Övriga områden inom förskoleverksamhet

Socioekonomisk viktning, skärgårdsstöd samt öppen förskola följer budgeterad nettokostnad. Efterfrågan av omsorg på obekvämt arbetstid har ökat vilket medför ökade kostnader på ca 260 tkr mot budget och 150 tkr mot 2018 års utfall.

Förskoleverksamhet - övrigt	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Socioekonomiskt stöd (Salsa)	-1481	-1462	-1813	-1737
Skärgårdsstöd	-368	-368	-364	-360
Omsorg på obekvämt arbetstid	-245	-509	-360	-450
Öppen förskola	-1364	-1381	-1353	-1327

4.5 Förskoleklass, grundskola och fritidshem

I tabellen nedan framgår utfall för indikatorerna andel som uppnått kunskapsresultaten i årskurs 9 och andel behöriga till gymnasieskolan de senaste tre åren.

	2018/19			2017/18			2016/17		
	Samtliga	Komm	Frist	Samtliga	Komm	Frist	Samtliga	Komm	Frist
Andel (%) som uppnått kunskapsresultatet i alla ämnen	84	82	89	85	83	94	83	82	87
Andel (%) behöriga till i gymnasieskolan	92	90	96	91	90	94	92	91	94

Elevernas måluppfyllelse har samband med strukturella faktorer som föräldrarnas utbildningsbakgrund och elevens härkomst (Skolverkets sambandsanalyser, SALSA). En del av de totala resurserna viktas efter sådana bakgrundsfaktorer för att bidra till ökad likvärdighet mellan enheterna. Huvuddelen av de viktade resurserna enligt SALSA fördelas till enheter i kommunal drift.

Genom pedagogcentrum erbjuds kompetensutveckling och handledning för pedagoger i syfte att bidra till ökad måluppfyllelse.

Andelen lärare i grundskolan med legitimation och behörighet i minst ett ämne är 70 procent 2019. Det kommunala målet är 80 procent. Spannet för behöriga lärare ligger mellan 25 – 90 procent inom kommunen. I kommunal regi är spannet 42 – 90 procent och i fristående regi 25 – 57 procent.

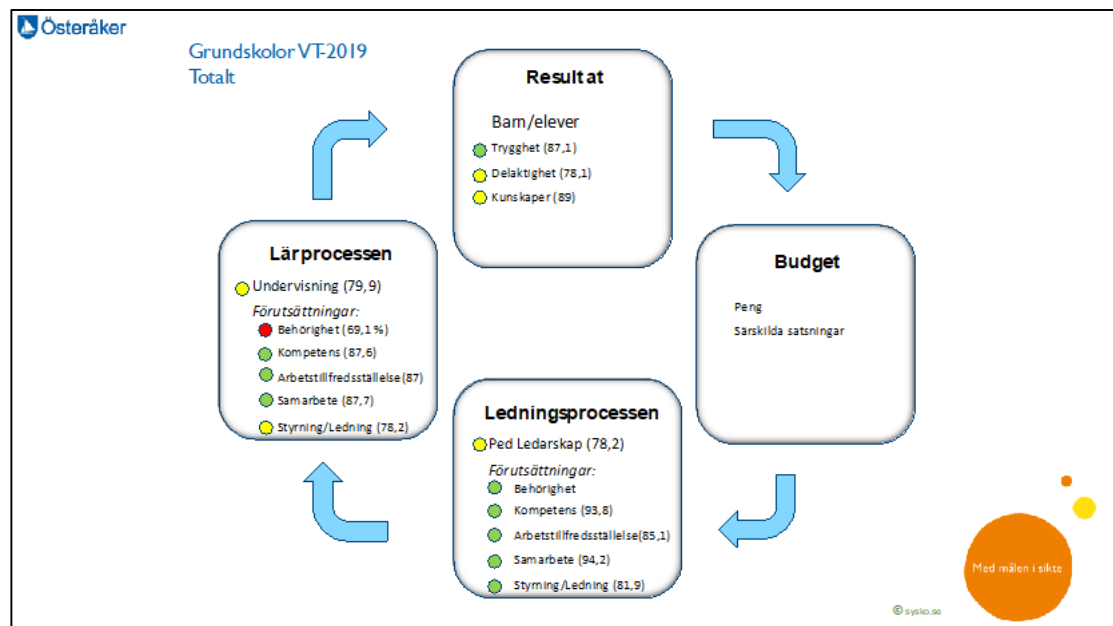
Målet att all personal inom skola har god kompetens kring funktionsvariation hos barn och elever är inte nått (73 procent). Målet följs upp genom deltagande i utbildningar inom Pedagogcentrum.

Uppföljning av målet trygg miljö sker genom enkäten ”Med målen i sikte”. Andelen elever som alltid eller oftast känner sig trygga i skolan är totalt 87 procent. I årskurs F – 3 svarade 67 procent att de alltid känner sig trygga och 2 procent eller 45 elever att de sällan känner sig trygga. I årskurs 4 – 9 svarade 51 procent att de alltid känner sig trygga medan 3 procent eller 65 elever svarade att de aldrig känner sig trygga i skolan.

Index för trygghet omfattar frågor som rör relationer till vuxna och klasskamrater, vilket ger huvudmännen indikationer på utvecklingsområden inom de egna enheterna.

Med målen i sikte

Förskole – och grundskolenämnden genomför två gånger årligen en enkätundersökning till elever i förskoleklass och grundskola och en gång årligen även till personal. Enkäten utgår från läroplan för förskoleklass och grundskola. I fyrfältaren nedan visas ett sammanställt resultat för vårterminen 2019 som en ”trafikljusmodell”, där grönt är godkänt resultat och rött indikerar att åtgärder behöver vidtas.

Ekonomisk uppföljning

Förskoleklass

Förskoleklass erbjuds från höstterminen det år barnet fyller sex år. Verksamheten bedrivs under skolans terminer. Förskoleklass är numera obligatorisk. Total nettokostnad är 3,6 mnkr lägre än budget beroende på lägre volym och lägre snittkostnad än budget. Volymen i förskoleklass 2019 är nästan 50 elever färre än budgeterad volym samt 36 färre än 2018.

Förskoleklass - peng/volym	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Befolkningsprognos ålder 6 år*	583	560	584	634
Antal elever f-klass	610	562	598	613
Nyttjandegrad f-klass	105%	100%	102%	97%
Total Nettokostnad	-32 499	-28 875	-29 319	-28 611
Total Nettokostnad/ elev	-53	-51	-49	-47

* Volymen 2019 utfall är utfall per 30e nov, faktiska siffror belår 2019 kommer först i slutet av februari.

Grundskola

Total nettokostnad för grundskola 2019 landar på budgeterad kostnad trots att faktisk volym är 50 färre än budgeterad volym. Snittkostnaden för 2019 är däremot något högre än budgeterad.

Grundskoleverksamhet - peng/volym	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
<i>Befolkningsprognos ålder 7-15 år*</i>	5888	5797	5872	5771
Antal elever åk 1-3	1857	1881	1863	1805
Antal elever åk 4-5	1287	1223	1254	1286
Antal elever åk 6-9	2656	2 646	2634	2511
Antal elever i grundskolan totalt	5 800	5 750	5 751	5 602
Nyttjandegrad grundskolan totalt	99%	99%	98%	97%
Total Nettokostnad	-477 574	-477 377	-457 548	-427 767
Total Nettokostnad/ elev	-82	-83	-80	-76

* Volymen 2019 utfall är utfall per 30e nov, faktiska siffror belår 2019 kommer först i slutet av februari.

Fritidshem

Fritidshem erbjuds till och med vårterminen det år barnet fyller 13 år. Under året fanns 2 981 barn i fritidshem vilket var 30 färre än budgeterat, vilket innebär en lägre nettokostnad på ungefär 1 mnkr. Nyttjandegraden inom fritidshem är i princip i nivå med budget och utfall föregående år.

Fritidshem - peng/volym	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Nyttjandegrad f-klass	90%	89%	89%	92%
Nyttjandegrad åk 1-3	93%	94%	93%	94%
Nyttjandegrad åk 4-6	57%	58%	58%	62%
Antal elever i fritidshem totalt	3 012	2 981	3 000	3 063
Nyttjandegrad fritidshem totalt	80%	81%	81%	83%
Total Nettokostnad	-76 616	-75 560	-74 702	-68 615
Total Nettokostnad/ elev	-25	-25	-25	-22

Särskilt stöd grundskola

I grundbeloppet ingår huvuddelen av resurserna för elever i behov av särskilt stöd. Åtgärder som ingår i skolans ordinarie resurser är till exempel placering i särskild undervisningsgrupp, specialundervisning och kompensatoriska hjälpmedel. För elever som är i behov av extraordinära insatser finns möjlighet för fristående huvudmän inom och utanför kommunen samt kommunala huvudmän utanför kommunen att ansöka om ett individuellt tilläggsbelopp. Tilläggsbelopp har beviljats för 159 elever i förskoleklass och grundskola.

För kommunala enheter inom kommunen utgår i stället ett verksamhetsstöd som fördelas på enhetsnivå genom produktionsförvaltningen.

Höstterminen 2019 har ett tillfälligt strukturbidrag på totalt 1,9 mnkr utöver ordinarie tilläggsbelopp per elev utgått till så kallade resursskolor inom och utanför kommunen som har tagit emot elever från Österåkers kommun. Bidraget har utgått i avvaktan på en utredning av resursfördelningen för särskilt stöd.

Total nettokostnad för särskilt stöd 2019 uppgår till 36,9 mnkr vilket innebär en ökning mot budget på 2,9 mnkr. Ökningen beror på det temporära strukturbidraget till resursskolor samt ett ökat antal elever med tilläggsbelopp.

Övriga områden inom grundskoleverksamhet

Socioekonomisk viktning (SALSA) och skärgårdsstöd i grundskola följer budgeterad nettokostnad och förberedelseklass har något lägre kostnader än budget i och med lägre volymer. Modersmål har däremot ökat nettokostnad om 800 tkr mot budget på grund av ökade volymer.

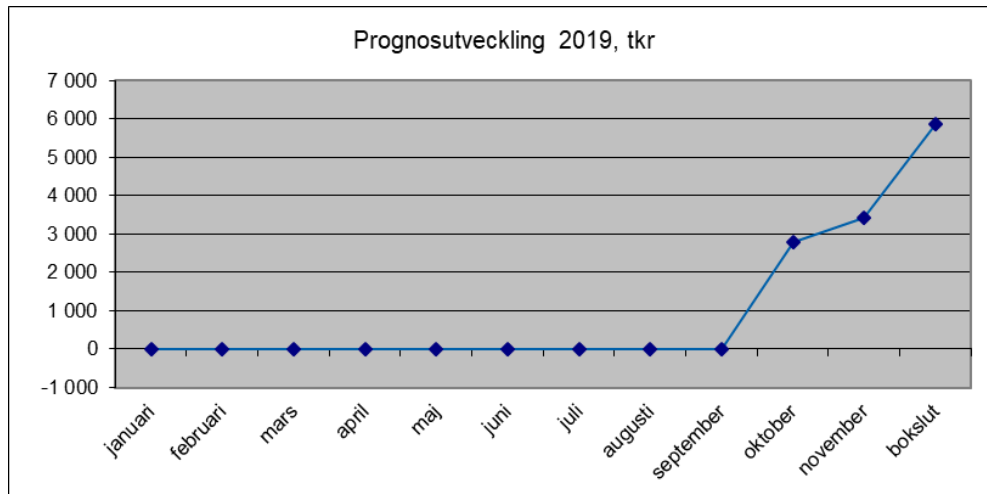
4.6 Grundsärskola

I kommunen erbjuds grundsärskola på Sjökarby- och Solskiftesskolan för elever som inte når grundskolans mål på grund av en intellektuell funktionsnedsättning. Under 2019 var i snitt 33 elever inskrivna i grundsärskolan varav sju gick i skolor utanför kommunen. 22 elever gick på fritidshem inom särskola.

Kostnaden per plats i särskolan utgår från en schablonkostnad i fem behovsnivåer. Nettokostnaden för grundsärskolan är 1,6 mnkr lägre än budgeterat på grund av ett icke budgeterat statsbidrag på 0,5 mnkr som inkom under vårterminen samt lägre kostnad i snitt per elev än budgeterat. Nyttjandegraden för fritidshem inom grundsärskola har ökat de senaste åren vilket har bidragit till ökad total nettokostnad per elev inom grundsärskolan.

Grundsärskola	Budget 2019	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017
Antal barn i grundsärskola	34	33	33	38
Antal barn i fritidshem inom grundsärskola	22	22	17	17
Nyttjandegrad fritidshem inom grundsärskola	65%	67%	52%	45%
Total Nettokostnad	-19 138	-17 985	-16 698	-17 116
Total Nettokostnad/ elev	-563	-545	-506	-450

5. Prognossäkerhet

Utfallet för året är 5,8 mnkr lägre kostnader än budgeterat vilket motsvarar 0,6 procent av de totala nettokostnaderna för året. Det är främst prognosen för förskola, förskoleklass, fritidshem och grundsärskola som förändrats under året.

Fram till september redovisades en nollprognos för helåret. I oktober prognostiserades ett överskott om 2,8 mnkr där lägre volymer inom förskola, förskoleklass samt grundsärskola var främsta anledningen. I november ökade det prognostiserade överskottet till 3,4 mnkr. Skillnaden mellan prognos i november och utfall i årsbokslut var främst att fritidshem lämnade ett överskott på ca 1,1 mnkr.

6. Personaluppföljning

Under 2019 har förvaltningen haft flera vakanser inom staben vilka nu blivit tillsatta.

7. Uppföljning enligt barn- och ungdomspolicy

Aktuell kunskap och forskning om barn och unga ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn och unga (Barn- och ungdomspolicy).

För att höja kompetensen i förskolan genomförs i samarbete med Uppsala universitet en utbildning av barnskötare till förskolelärare.

Modellen ”Att möta olikheter” syftar till att sprida kunskap kring barn och unga med funktionsvariationer och erbjuda utbildning och metodstöd inom området.

Österåkers kommun ska arbeta sektorsövergripande med barnets bästa i centrum i frågor som berör barn och unga (Barn-och ungdomspolicy).

Representanter från utbildningsförvaltningen deltar tillsammans med från Socialförvaltningen och Regionen i BUS-samarbetet (Barn och unga i behov av stödinsatser från både kommun och landsting) för att samordna arbetet kring barn och unga i behov av gemensamma stödinsatser.

Utbildningsförvaltningen har deltagit i ett projekt inom Socialförvaltningen kring problematisk skolfrånvaro.

Genom uppföljningsmodellen ”Med målen i sikte” lyfts barnens och elevernas egna röster vilket bland annat ligger till grund för kvalitetsutveckling i verksamheterna.

8. Uppföljning miljömål/miljöarbete

Förvaltningen har liksom resten av kommunen startat upp arbete i enlighet med agenda 2030.

Förvaltningen fördelar projektmedel inom ramen för den politiska satsningen ”Jord till bord”.

9. Framåtblick

Ökade volymer inom grundsärskolan kan innebära behov av att köpa platser i annan kommuns särskola.

Om antalet elever som söker sig till så kallade resursskolor för särskilt stöd fortsätter att öka, finns ett behov av att se över finansieringsmodellen för särskilt stöd.

Genom att barnkonventionen är lagstadgad behöver verksamheterna se över rutiner för att följa lagens bestämmelser.